

Brüssel, 30. juuni 2023
(OR. en)

11152/23

ECOFIN 677
UEM 211
SOC 502
EMPL 353
COMPET 697
ENV 776
EDUC 289
RECH 321
ENER 412
JAI 923
GENDER 153
ANTIDISCRIM 147
JEUN 191
SAN 428

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	9847/1/23 REV 1
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 621 final
Teema:	NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Poola 2023. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Poola 2023. aasta lähenemisprogrammi kohta

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitusel eelnõu, mis põhineb komisjoni soovitusel COM(2023) 621 final ning mida on arutanud nõukogu ja Euroopa Ülemkogu.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

milles käsitletakse Poola 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus

Poola 2023. aasta lähenemisprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

- (1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,² millega loodi taaste- ja vastupidavusrahistu (edaspidi „rahastu“). Rahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab rahastu kaasa majanduslikule ja kaasavale taastumisele ning kestlike ja majanduskasvu soodustavate reformide ja investeeringute tegemisele, eelkõige rohe- ja digipööret edendavate reformide ja investeeringute tegemisele, et muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist. 30. juunil 2022 ajakohastati vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 rahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (2) 22. novembril 2022 võttis komisjon vastu 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2023) algust. 23. märtsil 2023 kiitis Euroopa Ülemkogu heaks 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid, mis on koondunud konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme ümber. 22. novembril 2022 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011³ alusel vastu ka 2023. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Poolat ühe liikmesriigina, kus võib esineda tasakaalustamatus või kus võib esineda oht selle tekkimiseks. Seetõttu ei ole põhjalik analüüs vajalik. Komisjon võttis vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta ning ettepaneku 2023. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. Nõukogu võttis 16. mail 2023 vastu euroala majanduspoliitikat käsitleva soovitusel⁴ ja 13. märtsil 2023 ühise tööhõivearuande.
- (3) Kuigi liidu riikide majandus on olnud märkimisväärselt vastupidav, avaldab geopoliitiline kontekst jätkuvalt negatiivset mõju. Kuna liit toetab kindlalt Ukrainat, keskendutakse liidu majandus- ja sotsiaalpoliitika tegevuskavas sellele, et vähendada lühiajalises perspektiivis energiašokkide negatiivset mõju nii haavatavatele leibkondadele kui ka ettevõtetele ning jätkata jõupingutusi, et viia ellu rohe- ja digipööre, toetada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, tagada makromajanduslik stabiilsus ja suurendada vastupidavust keskpikas perspektiivis. Samuti keskendutakse selles jõuliselt liidu konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamisele.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁴ Nõukogu 16. mai 2023. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C 180, 23.5.2023, lk 1).

- (4) 1. veebruaril 2023 avaldas komisjon teatise „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“ (edaspidi „roheline kokkuleppe tööstuskava“). Rohelise kokkuleppe tööstuskava eesmärk on edendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet ja toetada kiiret üleminekut kliimaneutraalsusele. See täiendab Euroopa roheline kokkuleppe ja kava „REPowerEU“ raames tehtavaid jõupingutusi. Sellega tahetakse samuti luua keskkond, mis aitaks paremini suurendada liidu tootmisvõimsust nullnetotehnoloogia ja toodete osas, mida on vaja liidu ambitsioonikate kliimaeesmärkide saavutamiseks, samuti tagada juurdepääs asjakohastele kriitilise tähtsusega toorainetele, sealhulgas mitmekesistades hankimist, kasutades parimal viisil liikmesriikide maavarasid ja maksimeerides toorainete ringlussevõttu. Rohelise kokkuleppe tööstuskava põhineb neljal sambal: prognoositav ja lihtsam õigusraamistik, kiirem juurdepääs rahastusele, oskuste edendamine ning avatud kaubandus tarneahelate vastupidavuse tagamiseks. Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 ka teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“, milles on esitatud üheksa üksteist tugevdavat tegurit koos eesmärgiga luua majanduskasvu soodustav õigusraamistik. Teatistes seatakse poliitilised prioriteedid, mille eesmärk on aktiivselt tagada struktuursed parandused, sihipärased investeeringud ja reguleerivad meetmed liidu ja selle liikmesriikide pikaajalise konkurentsivõime edendamiseks. Allpool esitatud soovitusel aitavad neid prioriteete ellu viia.

- (5) 2023. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas rahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavades käsitletakse kõiki viimastel aastatel esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019., 2020. ja 2022. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mis on läbi vaadatud või mida on ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.
- (6) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435⁵ (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on kaotada kiiresti järkjärguliselt liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab tugevdada energiapõlvkõlakut ja mitmekesisendada liidu energiavarustust ning suurendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. REPowerEU määrus võimaldab liikmesriikidel lisada oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke. Samuti aitavad kõnealused reformid ja investeeringud suurendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet, nagu on kirjeldatud roheline kokkuleppe tööstuskavas, ja käsitleda energiaalaseid riigipõhiseid soovitusi, mis esitati liikmesriikidele 2022. aastal ja esitatakse neile asjakohasel juhul ka 2023. aastal. REPowerEU määrusega kehtestatakse uus tagastamatu rahalise toetuse kategooria, mille kaudu saavad liikmesriigid rahastada taaste- ja vastupidavuskavade raames uusi energiaga seotud reforme ja investeeringuid.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1).

- (7) 8. märtsil 2023 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse eelarvepoliitika suunised 2024. aastaks (edaspidi „8. märtsi 2023. aasta teatis“). Selle eesmärk on toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist. Komisjon tuletas meelde, et stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamine lõpetatakse 2023. aasta lõpus. Komisjon kutsus üles kohaldama 2023.–2024. aastal eelarvepoliitikat, mis tagab võla jätkusuutlikkuse keskpikas perspektiivis ja suurendab kestlikul viisil potentsiaalset majanduskasvu, ning kutsus liikmesriike üles määrama oma 2023. aasta stabiilsus- ja lähenemisprogrammides kindlaks, kuidas eelarvekavadega tagatakse keskpikas perspektiivis eelarvepuudujäägi aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 3 % sisemajanduse koguproduktist (edaspidi „SKP“) järgimine ning võla usutav ja pidev vähendamine või selle hoidmine usaldusväärasel tasemel. Komisjon kutsus samuti liikmesriike üles kaotama järk-järgult riiklikud eelarvemeetmed, mis on kehtestatud leibkondade ja ettevõtete kaitsmiseks energiahinnašoki eest, ja alustama kõige vähem suunatud meetmetest. Komisjon märkis, et kui uue energiahinnasurve tõttu on vaja toetusmeetmeid pikendada, peaksid liikmesriikide sellised meetmed olema paremini suunatud haavatavatele leibkondadele ja ettevõtetele. Komisjon teatas, et eelarvesoovitused tuleks kvantifitseerida ja diferentseerida. Lisaks, nagu on kavandatud komisjoni 9. novembri 2022. aasta teatises ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta, sõnastatakse eelarvesoovitused esmaste netokulude põhjal. Komisjon soovitas, et kõik liikmesriigid jätkavad riiklikult rahastatavaid investeeringuid ning tagavad rahastu ning muude liidu vahendite tõhusa kasutamise, eelkõige seoses rohe- ja digipöördega ning vastupidavuseesmärkidega. Komisjon märkis, et teeb nõukogule ettepaneku, et kehtivate õigusnormide kohased ülemäärased eelarvepuudujäägi menetlused algatatakse 2024. aasta kevadel 2023. aasta andmete põhjal.

- (8) 26. aprillil 2023 esitas komisjon seadusandlikud ettepanekud liidu majanduse juhtimise eeskirjade põhjalikuks reformimiseks. Ettepanekute põhieesmärk on parandada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning edendada reformide ja investeringute kaudu kõigis liikmesriikides kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Komisjon soovib ettepanekutega suurendada riikide isevastutust, lihtsustada raamistikku ja keskenduda enam keskpikale perioodile, millega kaasneb tõhus ja ühtsem täitmise tagamine. ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniseid käsitlevate nõukogu 14. märtsi 2023. aasta järelduste kohaselt on eesmärk viia seadusandlik töö lõpule 2023. aastal.
- (9) 3. mail 2021 esitas Poola vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas sätestatud hindamissuunistega. 17. juunil 2022 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse Poola taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta⁶. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsuse vastuvõtmisest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Poola on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjaomased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmäärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

⁶ ST 9728/2022 INIT; ST 9728/2022 ADD 1.

- (10) 27. aprillil 2023 esitas Poola oma 2023. aasta riikliku reformikava ja oma 2023. aasta lähenemisprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 8 lõikega 1. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2023. aasta riiklik reformikava ka Poola kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.
- (11) 24. mail 2023 avaldas komisjon Poola kohta 2023. aasta riigiaruande. Selles hinnati Poola edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2022 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovitude järgimisel ning tehti kokkuvõtte sellest, kuidas Poola on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Poola edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

- (12) Eurostati kinnitatud andmete kohaselt suurenes Poola valitsemissektori eelarvepuudujääk 1,8 %-lt SKPst 2021. aastal 3,7 %-le SKPst 2022. aastal, samas kui valitsemissektori võlg vähenes 53,6 %-lt SKPst 2021. aasta lõpus 49,1 %-le SKPst 2022. aasta lõpus. 24. mail 2023 avaldas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes arutati Poola eelarveseisundit, kuna 2022. aastal ületas riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei ole täidetud. Kooskõlas 8. märtsi 2023. aasta teatisega ei teinud komisjon ettepanekut algatada 2023. aasta kevadel uued ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused. Seejärel märkis komisjon, et teeb nõukogule ettepaneku, et ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused algatataks 2024. aasta kevadel 2023. aasta andmete põhjal. Poola peaks seda arvesse võtma oma 2023. aasta eelarve täitmisel ja 2024. aasta eelarve koostamisel.
- (13) Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud eelarvepoliitilised meetmed, mis on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. 2022. aastal hõlmasid sellised tulused vähendavad eelarvepoliitilised meetmed energia ja kütuste käibemaksu ja aktsiisi langetamist, samas kui sellised kulused suurendavad eelarvepoliitilised meetmed hõlmasid rahalisi toetusi ja leibkondade elektrihindade ülempiiri ning ettevõtetele makstavaid gaasikulutoetusi. Komisjoni hinnangul oli kõnealuste meetmete eelarveline netokulu 2022. aastal 1,9 % SKPst. Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud ka Ukraina põgenike ajutise kaitsega seotud eelarvekulud, mis olid 2022. aastal hinnanguliselt 0,5 % SKPst. Samal ajal vähenesid COVID-19 kriisiga seotud ajutiste erakorraliste meetmete hinnangulised kulud 2,4 %-lt SKPst 2021. aastal 0,7 %-le SKPst 2022. aastal.

- (14) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu Poolal⁷ järgida 2022. aastal toetavat eelarvepoliitikat, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahaastust saadava impulsi toel, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.
- (15) Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika⁸ 2022. aastal toetav (−3,0 % SKPst), nagu nõukogu soovitas. Nagu nõukogu soovitas, jätkas Poola majanduse taastamise toetamist rahastust rahastatavate investeeringutega. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatud kulude maht oli 2022. aastal 1,0 % SKPst (2021. aastal 1,3 % SKPst). Riiklikult rahastatavad investeeringud andsid eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,2 protsendipunkti⁹. Seetõttu säilitas Poola riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu soovitas nõukogu. Samal ajal andis riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 2,3 protsendipunkti. See märkimisväärne ekspansiivne panus hõlmas energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud meetmete täiendavat mõju (täiendav eelarveline netokulu 1,9 % SKPst) ning Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse pakkumise kulusid (0,5 % SKPst). Seega hoidis Poola riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu piisavalt kontrolli all.

⁷ Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Poola 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 98).

⁸ Eelarvepoliitikat mõõdetakse esmaste kulude (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse rahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid. Üksikasjalikum teave on esitatud eelarvestatistikatabelite tekstikastis 1.

⁹ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud andsid ekspansiivse panuse 0,8 protsendipunkti SKPst, mis tulenes peamiselt valitsuse toetusest finantsasutustele.

- (16) 2023. aasta lähenemisprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2023. aastal ja pärast seda kooskõlas komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis märgituga. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2023. aastal 0,9 % ja 2024. aastal 2,8 %. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv veidi väiksem (2023. aastal 0,7 % ja 2024. aastal 2,7 %), mis tuleneb peamiselt väiksemast prognoositud sisenõudluse osakaalust.
- (17) Valitsus prognoosib oma 2023. aasta lähenemisprogrammis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk suureneb 2023. aastal 4,7 %-le SKPst. Suurenemine 2023. aastal kajastab peamiselt suuremaid kulutusi kaitsele, tervishoiule, avaliku sektori palkadele ja pensionide indekseerimisele, samas kui energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetavate meetmete kulud jäävad suureks. 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse suurenema 49,1 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 50,5 %-le SKPst 2023. aasta lõpus. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal 5,0 % SKPst. See on suurem kui 2023. aasta lähenemisprogrammis prognoositud puudujääk, peamiselt põllumajandustootjatele erakorralise abi andmise meetmete tõttu, mida ei olnud 2023. aasta lähenemisprogrammis veel täpsustatud. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2023. aasta lõpus sarnane (50,5 %).

(18) 2023. aastal peaksid valitsemissektori eelarvepositsiooni jätkuvalt mõjutama meetmed, mida on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Need koosnevad peamiselt uutest meetmetest, nagu elektri- ja gaasihindade külmutamise kavad ning toetusmeetmed energiamahukatele tööstusharudele. Nende meetmete kulusid tasakaalustavad osaliselt gaasi- ja elektritootjate ootamatu kasumi maksud. Neid tulusid arvesse võttes on komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt toetusmeetmete eelarveline netokulu 2023. aastal 1,7 % SKPst¹⁰. Enamik 2023. aasta meetmeid ei näi olevat suunatud kõige haavatavamatele leibkondadele või ettevõtetele ega säilita täielikult hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks. Seepärast moodustavad suunatud toetusmeetmed, mida võetakse arvesse nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel¹¹ järgimise hindamisel, komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt 2023. aastal 0,2 % SKPst (võrreldes 0,1 %ga SKPst 2022. aastal). Ukraina põgenike ajutise kaitsega seotud eelarvekulud peaksid võrreldes 2022. aastaga vähenema 0,2 protsendipunkti SKPst. Lisaks peaks 2023. aasta valitsemissektori eelarvepositsioon paranema tänu COVID-19 kriisiga seotud ajutiste erakorraliste meetmete järkjärgulisele kaotamisele, hinnangute kohaselt mahus 0,7 % SKPst.

¹⁰ See näitaja kajastab nende meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

¹¹ Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Poola 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Poola 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 171).

- (19) Oma 12. juuli 2022 soovitusel soovitas nõukogu Poolal võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga,¹² võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Samal ajal peaks Poola olema valmis kohandama jooksvaid kulusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Poolal suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades rahastut ning muid liidu vahendeid.

¹² Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on Poola keskpika perioodi (kümne aasta keskmine) nominaalne potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks, hinnanguliselt 15,5 %.

(20) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes ekspansiivne (–0,8 % SKPst). See järgneb 2022. aasta ekspansiivsele eelarvepoliitikale (–3,0 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) peaks andma 2023. aastal eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,8 % SKPst. See hõlmab energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamatele leibkondadele ja ettevõtetele suunatud toetusmeetmete kulude suurenemist 0,1 % SKPst. Samuti hõlmab see Ukraina põgenikele ajutise kaitse pakkumise kulude vähenemist (0,2 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate netokulude ekspansiivne panus ei ole seega tingitud suunatud toetusest leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukraina põgenikele. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude ekspansiivne kasv tuleneb mittesihotstarbelistest energiatoetusmeetmetest, suurematest kaitse- ja tervishoiukulutustest ning avaliku sektori palkade ja sotsiaaltoetuste püsivast suurenemisest. Kokkuvõttes ei ole riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude prognoositud kasv nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusega kooskõlas. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulude maht on prognoosi kohaselt 2023. aastal 1,8 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad investeeringud annavad prognoosi kohaselt eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,2 protsendipunkti¹³. Seega kavatakse Poola rahastada täiendavaid investeeringuid rahastust ja muudest liidu vahenditest ning ei säilita prognoosi kohaselt riiklikult rahastatavaid investeeringuid. Poola kavatakse rahastada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse sellistes valdkondades nagu hoonete energiatõhusus, maismaa ja avamere tuuleenergia, energia salvestamine, elektrivõrkude moderniseerimine, vesiniku tootmine ja kestlik liikuvus, mida rahastatakse rahastust ning muudest liidu vahenditest.

¹³ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma pärssiva panuse 0,6 protsendipunkti SKPst, mis kajastab finantsasutustele antavate valitsuse toetuste kaotamise mõju 2022. aastal.

- (21) 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal vähenema 3,4 %-le SKPst. Vähenemine 2024. aastal tuleneb peamiselt energiakriisiga seotud toetusmeetmete kaotamisest. Vastavalt 2023. aasta lähenemisprogrammile prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsse suureneb 2024. aasta lõpus 52,4 %ni. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk moodustab 2024. aastal 3,7 % SKPst. See on suurem kui 2023. aasta lähenemisprogrammis prognoositud puudujääk, peamiselt meetmete tõttu, mida ei olnud programmis veel täpsustatud. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpus sarnane (53,0 %).
- (22) 2023. aasta lähenemisprogrammis nähakse ette enamiku energiatoetusmeetmete järkjärguline kaotamine 2024. aastal. Komisjoni praegusel hinnangul on energiatoetusmeetmete netokulu 2024. aastal 0,3 % SKPst. See sõltub eeldusest, et energiahinnad ei tõuse uuesti. Enamik energiatoetusmeetmetest, mis peaksid praeguste kavade kohaselt jääma 2024. aastal kehtima, ei näi olevat suunatud haavatavatele leibkondadele või ettevõtetele ega säilita täielikult hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks.

- (23) Määrusega (EÜ) nr 1466/97 on seatud struktuurse eelarvepositsiooni iga-aastase parandamise sihtmärgiks 0,5 % SKPst,¹⁴ et liikuda keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas. Võttes arvesse riigi rahanduse jätkusuutlikkuse kaalutlusi ja vajadust vähendada eelarvepuudujääki allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst, oleks komisjoni hinnangul asjakohane parandada struktuurset eelarvepositsiooni 2024. aastal vähemalt 0,5 % SKPst. Sellise paranemise tagamiseks ning kooskõlas komisjoni meetodikaga ei tohiks riiklikult rahastatavate esmaste netokulude¹⁵ kasv 2024. aastal ületada 7,8 %, nagu on kajastatud käesolevas soovitusel. Samal ajal tuleks ülejäänud energiatoetusmeetmed (komisjoni praeguse hinnangu kohaselt 1,7 % SKPst 2023. aastal) sõltuvalt energiaturu suundumustest järk-järgult kaotada, alustades kõige vähem suunatud meetmetest, ning sellest tulenevat kokkuvõtet tuleks kasutada valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Komisjoni hinnangute kohaselt oleks selle tulemuseks esmaste netokulude kasv alla 2024. aastaks soovitud maksimaalse kasvu. Lisaks ei ole komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate netokulude kasv 2023. aastal kooskõlas nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel. Kui see leiab kinnitust, oleks 2024. aastal asjakohane esmaste netokulude väiksem kasv.
- (24) Eeldades, et poliitikat ei muudeta, prognoositakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et riiklikult rahastatavad esmased netokulud kasvavad 2024. aastal 5,6 %, mis on soovitud kasvumäärast vähem. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis ette nähtud kohandus on veidi väiksem kui energiatoetusmeetmete täielikust järkjärgulisest kaotamisest tulenev sääst, kuna mõned energiatoetusmeetmed jäävad prognooside kohaselt 2024. aastal kehtima.

¹⁴ Nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikkel 5 nõuab ka kohandamist rohkem kui 0,5 % SKPst liikmesriikide puhul, kelle valitsemissektori võlg ületab 60 % SKPst või kelle võla jätkusuutlikkusega seotud riskid on suuremad.

¹⁵ Esmased netokulud on riiklikult rahastatavad kulud ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta ning need ei hõlma intressikulud ega tsüklilisi töötuskulusid.

- (25) 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaksid valitsemissektori investeeringud jääma 2024. aastal 2023. aastaga võrreldes sarnasele tasemele, st moodustama 4,2 % SKPst. 2023. aasta lähenemisprogrammis osutatakse reformidele ja investeeringutele, mis peaksid aitama kaasa riigi rahanduse jätkusuutlikkusele ning kestlikule ja kaasavale majanduskasvule. Need hõlmavad eelarveraamistiku reforme, mis on samuti osa taaste- ja vastupidavuskavast.
- (26) 2023. aasta lähenemisprogrammis on esitatud keskpika perioodi eelarvekava aastani 2026. 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk vähenema 2025. aastal 2,9 %ni ja jääma 2026. aastal sellele tasemele. Seega on kavandatud valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähenemine alla 3 % SKPst 2025. aastal. 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse suurenema 52,4 %-lt SKPst 2024. aasta lõpus 55,4 %-le SKPst 2026. aasta lõpus.
- (27) Sotsiaaltoetustele tehtavate avaliku sektori kulutuste tõhususe suurendamiseks on veel palju võimalusi. Sotsiaaltoetused jäävad suures osas mittesihipäraseks ja nende saamiseks ei hinnata leibkonna majanduslikku olukorda. Toetuste parem suunamine võimaldaks tõhusamalt kasutada avaliku sektori vahendeid vaesuse vastu võitlemiseks ja kõige enam abi vajavate inimeste toetamiseks.
- (28) Kiiresti vananev elanikkond tekitab probleeme Poola pensionisüsteemile. Praegune pensionisüsteem kasutab pensioniiga, mis ei tõuse isegi siis, kui keskmine oodatav eluiga ja pensionil oldud aastad jätkuvalt tõusevad. Praegune kindlaksmääratud sissetulekuga pensionisüsteem on rahaliselt tasakaalus, kuid tooks kaasa olukorra, kus tulevased pensionihüvitised on viimase palgaga võrreldes oluliselt väiksemad. Selle olukorra jätkudes oleks suur osa pensionäridest seega vaesuse ohus. Komisjoni analüüsist nähtub, et ainuüksi selleks, et säilitada hüvitised praeguse taseme lähedal, peaks Poola 2070. aastaks kulutama veel 6,7 % oma SKPst. Hiljutised muudatused üldises pensionisüsteemis ja kulukad eripensionisüsteemid on muutnud pensionimaksed praeguste pensionäride jaoks heldemaks. See on vähendanud stiimuleid töötada kauem kui suhteliselt madal pensioniiga, milleks naistel on 60 aastat ja meestel 65 aastat, ning on suurendanud vananemisega seotud kuluraset.

(29) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Kuna Poola taaste- ja vastupidavuskava võeti hilinemisega vastu 2022. aasta juunis, on selle rakendamine märkimisväärselt viibinud. Kohtute sõltumatuse ja erapooletuse tugevdamine ning nende kohtunike olukorra parandamine, keda mõjutavad kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi otsused distsiplinaarasjades ja kohtuliku puutumatuses seotud asjades, on eelduseks sellele, et komisjon saaks teha riigile väljamakseid ja tagada liidu finantshuvide kaitse, võimaldades kava kiiret ja jätkuvat rakendamist. Poola on hakanud rakendama taaste- ja vastupidavuskava põhimeetmeid, sealhulgas reforme eelarveraamistiku, tervishoiu, digiülemineku, energiatõhususe ja tööturu valdkonnas. Kuigi Poola ei ole ametlikult esitanud kava *addendum*'e ega REPowerEU peatükki, jätkuvad arutelud komisjoniga. Poola teatas 31. märtsil 2023 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 14 lõikele 6 oma kavatsusest taotleda rahastust 23 miljardit eurot täiendavat laenuetust. Uue REPowerEU peatüki kiire lisamine taaste- ja vastupidavuskavasse võimaldab rahastada täiendavaid reforme ja investeeringuid, et toetada Poola strateegilisi eesmärke energia ja rohepöörde vallas. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline ja tulemuslik kaasamine, samuti sotsiaaldialoogi üldine kvaliteet on jätkuvalt olulised taaste- ja vastupidavuskava ning üldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

- (30) Komisjon kiitis 2022. aastal heaks kõik Poola ühtekuuluvuspoliitika programmidokumendid. Ühtekuuluvuspoliitika programmide kiire rakendamine vastastikusel täiendavusel ja koostöös taaste- ja vastupidavuskavaga, sealhulgas REPowerEU peatükiga, on esmatähtis, et viia Poolas ellu rohe- ja digipöörde, suurendada majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust ning tagada tasakaalustatud territoriaalne areng.
- (31) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas ning ühtekuuluvuspoliitika programmides käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Poola silmitsi mitmete muude probleemidega, mis on seotud investeerimiskliima, energiapoliitika ja rohepöördega.
- (32) Kohtusüsteemi sõltumatus, tõhusus ja kvaliteet on stabiilse ja prognoositava ettevõtluskeskkonna ning sõbraliku investeerimiskliima jaoks määrava tähtsusega. Neil on oluline roll kestliku majanduskasvu saavutamisel keskpikas ja pikas perspektiivis. Poola investeerimiskliimat halvendavad jätkuvalt tõsised mured, mis on seotud õigusriigi olukorraga, sealhulgas kohtusüsteemi sõltumatusega, nagu on kindlaks tehtud Euroopa Liidu Kohtu (edaspidi „Euroopa Kohus“) ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsustes. Lisaks kaebas Euroopa Komisjon Poola 15. veebruaril 2023 Euroopa Kohtusse seoses liidu õiguse rikkumisega Poola konstitutsioonikohtu poolt ja nimetatud kohtu praktikaga, mis on eelkõige vastuolus liidu õiguse ülimuslikkuse põhimõttega.

(33) Poola energiaallikate jaotuses domineerivad ülekaalukalt fossiilkütused, millest kivisüsi moodustas 2021. aastal ligikaudu 60 % ja taastuvad energiaallikad üksnes 13 %. Poola on lõpetanud maagaasi impordi Venemaalt alates 2022. aasta aprillist ja nafta impordi alates 2023. aasta veebruarist. Viimastel aastatel tehtud mitmekesistamispüüdlused on vähendanud mõju riigi energiavarustuskindlusele. Poola on CO₂ heidet vähendanud teistest liikmesriikidest oluliselt vähemal määral. Poolas on jätkuvalt arvukalt regulatiivseid ja haldustõkkeid, mis takistavad taastuvate energiaallikate kiiremat kasutuselevõttu. Taastuvatest energiaallikatest energia tootmise suurendamine on Poola majanduse CO₂ heite vähendamise ja kliimaneutraalsuse saavutamise võti. Taastuvate energiaallikate potentsiaali vallandamiseks peab Poola täiustama oma sisevõrke energia ülekandmiseks ja jaotamiseks, samuti energia salvestamiseks, ning reformima oma õiguskeskkonda. Eelkõige peaks Poola rakendama meetmeid, millega kõrvaldada takistused taastuvate energiaallikate loamenetluselt. Need meetmed peaksid keskenduma järgmisele: i) taastuvate energiaallikate ruumilistesse planeeringutesse kaasamise kiirendamine; ii) taastuvenergia eelisarendusalade loomine; iii) võrguga liitumise lubasid käsitlevate eeskirjade muutmine ning iv) vananenud ja ebatõhusate jaotusvõrkude ajakohastamine. Täiendavaid reforme on vaja selleks, et: i) võimaldada tööstusel saada kasu puhtast energiast pikaajaliste energiavarustuse ja -nõudluse lepingute, näiteks energiaostulepingute kaudu; ii) kaotada energiakogukondadele kehtestatud piirangud ning iii) edendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu kaugküttesektoris.

- (34) 2022. aasta augustist kuni 2023. aasta märtsini vähenes Poola maagaasi tarbimine võrreldes eelneva viie aasta sama perioodi keskmise gaasitarbimisega 13 %, st veidi vähem, kui nõukogu määruses (EL) 2022/1369¹⁶ seatud vähendamiseesmärk 15 %. Poolal soovitatakse suurendada jõupingutusi gaasinõudluse ajutiseks vähendamiseks kuni 31. märtsini 2024, vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2023/706¹⁷. Vaatamata mitmetele meetmetele, mis on võetud energianõudluse piiramiseks, on vaja teha täiendavaid jõupingutusi energiatõhususe parandamiseks, eelkõige elamute ja kaugküttesüsteemide puhul. Energia lõpptarbimine Poolas oli 2021. aastal 75,2 miljonit naftaekvivalenttonni ja see on viimase kümne aasta jooksul kasvanud. Üle poole elamute kütteenergiavajadusest rahuldatakse praegu kivisõega, kasutades seda kas otse või kaudselt kaugküttes. Endiselt ei ole eluhooned suures osas energiatõhusad, mistõttu on investeerimisvajadused võrreldes teiste liikmesriikidega suuremad. Lisaks vajab kaugküttesektor sihipäraseid reforme ja suuremaid investeeringuid, et kiirendada sektori CO₂ heite vähendamist, suurendada tõhusust ja tagada pikaajaline rahaline elujõulisus.
- (35) Ajavahemikus 2005–2021 kasvas riigisisest transpordist (v.a lennundus) tulenev kasvuhooonegaaside heide Poolas 88,3 %, mis on teravas vastuolus liidu keskmise 7,5 % vähenemisega. Isegi Poola energia- ja kliimakavas sisalduvate lisameetmete kasutamise korral prognoositakse, et 2030. aastaks on selle sektori kasvuhooonegaaside heide endiselt 56 % suurem kui 2005. aastal. Tuginedes Poola taaste- ja vastupidavuskava reformidele ja investeeringutele, on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et edendada säästvaid ühistranspordiliike. Riigisisese transpordi elektrifitseerimine peab käima käsikäes elektrivarustuse CO₂ heite vähendamisega, et vähendada tulemuslikult sektori heitkoguseid.

¹⁶ Nõukogu 5. augusti 2022. aasta määrus (EL) 2022/1369, mis käsitleb gaasinõudluse vähendamise koordineeritud meetmeid (ELT L 206, 8.8.2022, lk 1).

¹⁷ Nõukogu 30. märtsi 2023. aasta määrus (EL) 2023/706, millega muudetakse määrust (EL) 2022/1369 seoses gaasinõudluse vähendamise meetmete nõudluse vähendamise perioodi pikendamisega ning nende meetmete rakendamise aruandluse ja seire tõhustamisega (ELT L 93, 31.3.2023, lk 1).

- (36) Tööjõu ja oskuste nappus rohepöörde jaoks olulistest sektorites ja kutsealadel, sealhulgas nullnetotehnoloogiate tootmine, kasutuselevõtt ja hooldamine, tekitab probleeme üleminekul nullnetomajandusele. Kvaliteetsed haridus- ja koolitussüsteemid, mis vastavad tööturu muutuvatele vajadustele, ning sihipärased täiend- ja ümberõppe meetmed on esmatähtsad, et vähendada oskuste nappust ning edendada töötajate kaasamist ja tööjõu ümberpaigutamist. Kasutamata tööjõupakkumise rakendamiseks peavad kõnealused meetmed olema kättesaadavad eelkõige rohepöördest enim mõjutatud üksikisikutele ning sektorites ja piirkondades. Seoses rohepöördega on Poolas viimastel aastatel suurenenud tööjõu nappus peamistes sektorites, mis on ühtlasi seotud asjakohaste oskuste puudumisega, ning see tekitab probleeme üleminekul nullnetomajandusele. 2022. aastal teatati tööjõunappusest kui tootmist piiravast tegurist tööstussektoris (63,4 % ettevõtetest) ja ehitussektoris (74,6 % ettevõtetest).
- (37) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2023. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus¹⁸ kajastub esitatud soovitusel 1,

¹⁸ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

SOOVITAB Poolal võtta 2023. ja 2024. aastal järgmisi meetmeid.

1. Võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal kaotada kehtivad erakorralised energiatoetusmeetmed ja kasutada sellest tulenevat kokkuhoidu valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks.

Tagada konservatiivne eelarvepoliitika, eelkõige piirates riiklikult rahastatavate esmaste netokulude nominaalset kasvu 2024. aastal kuni 7,8 %ni¹⁹.

Säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada rahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks.

Jätkata pärast 2024. aastat keskpika perioodi eelarvestrateegia rakendamist, mis hõlmab järkjärgulist ja kestlikku konsolideerimist koos investeeringute ja reformidega, mis soodustavad hoogsamat kestlikku majanduskasvu, et saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon.

Parandada avaliku sektori kulutuste tõhusust, sealhulgas sotsiaaltoetuste parema suunamise kaudu. Tagada tulevaste pensionihüvitiste piisavus ja pensionisüsteemi jätkusuutlikkus, võttes meetmeid tegeliku pensioniea tõstmiseks ja reformides eripensioniskeeme.

¹⁹ See vastab hinnangute kohaselt 2024. aastal struktuurse eelarvepositsiooni iga-aastasele parandamisele vähemalt 0,5 % SKPst, nagu on kirjeldatud põhjenduses 23.

2. Saavutada kiirkorras liidu finantshuvide kaitsega seotud eesmärgid ja sihid, et võimaldada oma taaste- ja vastupidavuskava kiiret ja järjepidevat rakendamist. Viia kiiresti lõpule töö kava „REPowerEU“ peatükiga, eesmärgiga alustada kiiresti selle rakendamist. Jätkata ühtekuuluvuspoliitika programmide kiiret rakendamist täielikus vastastikus vastastikus täiendavuses ja koostöös taaste- ja vastupidavuskavaga.
3. Parandada investeerimiskliimat, sealhulgas kohtute sõltumatuse tagamise kaudu.
4. Kiirendada fossiilkütuste kasutamise järkjärgulist lõpetamist ja taastuenergia kasutuselevõttu. Reformida õigusraamistikku, mis on seotud võrguühenduslubade ja taastuvate energiaallikatega, sealhulgas energiakogukondade, biometaaniga ja saastevaba vesinikuga. Rakendada meetmeid energiasäästu edendamiseks ja gaasinõudluse vähendamiseks. Suurendada investeringuid hoonete energiatõhususse ja vähendada kaugkütte soojusvarustussüsteemide CO₂ heidet, et lahendada energiaostuvõimetuse probleemi. Edendada veelgi säästvaid ühistranspordiliike. Suurendada poliitilisi jõupingutusi rohepöördeks, sh hoonete renoveerimiseks vajalike oskuste pakkumiseks ja omandamiseks.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
